

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЛІСОВОГО СЕКТОРУ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ЧАСУ

А. С. МАКАРЕНКО, аспірантка *
e-mail: anna.makarenko.89@inbox.ru

Анотація. Потенціал малого бізнесу лісового комплексу являє собою велику цінність для економіки країни, але нині нераціонально використовується. Його використання, поки що, не дає бажаного результату й тому потребує жорсткого контролю з боку державних органів. З огляду на це, постала необхідність представити одну з найактуальніших проблем лісу – введення малого бізнесу, основою якого мають стати затверджена нормативно-правова база галузі та обліково-інформаційне забезпечення ведення малого бізнесу, який повинен врегулювати використання та збереження національного багатства країни.

Мета статті та завдання полягають у висвітленні проблем відповідальності малого бізнесу лісового сектору в контексті раціонального лісокористування та надання практичних рекомендацій їх вирішення.

У статті використано загальні методи пізнання: аналіз, порівняння, зведення, пізнавальний, аналітичний, абстрактний, конкретизація.

На сьогодні в Україні доля малого бізнесу в лісовому секторі, зазвичай, ведеться як залучення приватного сектору. Також можливий варіант іншої форми господарювання, – досвід Польщі та деяких сусідніх європейських країн, – формування приватного сектору економіки в держлісгоспі. Варто зазначити, що, поряд із прагненням до підвищення показників лісгосподарської діяльності, обов'язково потрібно стежити за недопущенням порушення соціальних прав людини на працю і, водночас, екологічних вимог, задекларованих міжнародною спільнотою, які не повинні мати місце в демократичному суспільстві.

Перспективою подальших досліджень є питання впровадження, організації та ведення малого бізнесу в лісовому секторі нашої країни, які мало досліджені та не мають наукового підґрунтя.

Ключові слова: ліс, малий бізнес, електронний облік, сертифікація, обліково-інформаційне забезпечення

Актуальність. Лісове господарство – це галузь економіки зі специфічним столітнім циклом виробництва деревини, а також інших продуктів та «корисностей» глобально-екологічного характеру. Тобто ліс – це динамічна система виробництва, управління, господарювання з багатолітнім виробничим циклом. Кожне нове покоління людей отримує від попередніх поколінь запас лісу на корню, оцінює його як щось схоже на поклади корисних копалин, які можна розроблювати. Тому, чим

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор В.К. Савчук

більший запас лісу на корню і краща його якість, тим більшим багатством володіє дане суспільство. Можна висловитися так: ліс – це комора, де потрібно чітко здійснювати облік, моніторинг, організацію вирощування високопродуктивних насаджень, відтворення мисливської фауни, охорону й раціональне використання всього різноманіття лісних багатств.

Лісові ресурси, на сьогодні, є товаром, на який існує значний попит, але задоволення його можливе не в повному обсязі. Саме тому, виникає потреба в удосконаленні обліково-аналітичного забезпечення лісу на підприємствах задля забезпечення сталого економічного розвитку й адаптації облікової системи до умов сучасної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем раціонального природокористування та лісокористування присвячена ціла низка наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених таких, як Р. Дубас, О. Гудзінський, І. Мартинчук, В. Савчук, В. Свириденко, І. Синякевич, М. Р. В. Уільямс та інші. Питання бухгалтерського обліку в лісовому господарстві вивчають Л. Булах, В. Гоцуляк, А. Едошин, О. Задорожня, О. Зінкевич, Н. Котляревська, Т. Пономаренко, Л. Сук. Питання бізнесу в лісовому секторі вивчають Д. Лягоскіна, С. Морковіна, Ю. Соколінська, Е. Яковлева та інші.

Мета дослідження – висвітлення проблем відповідальності малого бізнесу лісового сектору в контексті раціонального лісокористування та надання практичних рекомендацій щодо їх вирішення.

Матеріали і методи дослідження. У статті використано загальні методи пізнання: аналіз, порівняння, зведення, пізнавальний, аналітичний, абстрактний, конкретизація.

Результати дослідження та їх обговорення. На сьогодні найважливішою задачею лісової галузі України є розведення й відтворення лісу, його охорона, раціональне використання як економічного ресурсу, з урахуванням його екологічної стабілізуючої ролі в біосфері та вразливості від небажаних природних та антропогенних факторів. Тому головною метою обліково-аналітичного забезпечення сталого лісокористування в Україні є створення системи ефективного збереження, використання та примноження лісів через грамотне ведення обліку як у держав, так і малому бізнесі.

У зв'язку з цим, лісова політика України проводиться з метою забезпечення більш раціонального лісокористування; і неконтрольована вирубка лісу є однією з причин екологічних катастроф, які відбуваються у світі останнім часом. Однією з головних причин, крім соціальних потрясінь, виснаження лісів та порушення екологічної рівноваги, і є екстенсивне використання лісу. Тому з'явилась необхідність наочно представити одну з найактуальніших проблем лісу – введення малого підприємства, основою якого мають стати затверджена нормативно-правова база галузі та обліково-інформаційне забезпечення (електронний облік деревини, сертифікація) ведення малого бізнесу, який повинен врегулювати використання та збереження національного багатства країни.

Вчений Л. І. Максимів зазначає, що вирішення проблеми облікового відображення лісу ставить перед собою багато запитань, і в усіх аспектах є трудомістким, але, у кінцевому підсумку, дасть змогу національній системі бухгалтерського обліку і економіці загалом перейти на принципи сталого розвитку та раціонального природокористування [1, с. 28].

Нині лісний сектор України ще не зайняв належного місця ні в глобальній економіці, ні в національній, незважаючи на значний потенціал. Крім того, прибуток не покриває витрати на лісове господарство. Упродовж останнього десятиліття вартість продукції та послуг лісового господарства становить 0,2–0,5 % від ВВП країни, показник частки експорту деревини – 1,5% від загального експорту країни. Причина пояснюється, з одного боку, малим об'ємом заготівлі деревини через недостатність зрілих та перестійних дерев, а з іншого – відсутність рубок догляду в молодих лісах, яка знижує їх товарність. Така низька товарна цінність українських лісів, з одного боку, може пояснюватися високим відсотком виходу дров, а з іншого – заниженням товарності експортної деревини. Задля вирішення цієї проблеми вводиться електронний облік деревини, який розглядають як один зі шляхів адаптації до обліково-аналітичного забезпечення раціонального лісокористування.

Нині прийнята концепція єдиної державної системи електронного обліку деревини, яка передбачає поштучне маркування деревини на лісосіках і складах пластиківими бирками, які містять штрих-код, на якому реєструється походження, якісні та кількісні показники деревини з використанням електронних засобів подальшого обліку та системного контролю легальності заготівлі [2].

27 червня 2012 року було затверджено Тимчасову інструкцію електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України, яка визначає порядок обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки із застосуванням електронних засобів маркування та обліку деревини на підприємствах Держлісагентства України, де запроваджується Єдина державна система електронного обліку деревини, відповідно до Концепції, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 1090-р.

Інструкція розроблена відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, затверджених наказами Міністерства фінансів України, Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88, Державних стандартів України, нормативно-правових актів по веденню лісового господарства, та має за мету забезпечення єдиних методологічних засад ведення обліку лісопродукції [3].

Згідно з планом реформування лісгосподарського комплексу України, з 1 червня 2016 року передбачається введення 100% електронного обліку на всіх підприємствах галузі. Деякі лісові господарства вже на початок року відзвітували про 100% введений електронний облік, який є

одним із ключових моментів Концепції розвитку лісового і мисливського господарства України. Тотальне використання єдиного обліку деревини допоможе інвентаризації лісових насаджень та може вивести з тіні значну частину нелегальних угод [4].

Основними завданнями електронного обліку лісопродукції як на державному рівні, так і у малому підприємстві є:

- своєчасне, якісне та достовірне відображення руху лісопродукції;
- одержання даних про залишки лісопродукції;
- контроль за зберіганням і використанням лісопродукції;
- облік та контроль за оплатою відвантаженої лісопродукції;
- контроль за роботою матеріально-відповідальних осіб;
- вжиття заходів щодо запобігання нестачам, крадіжкам і незаконному витрачання лісопродукції [5].

На сьогодні етап поліпшення лісового комплексу зумовлений зростанням ролі електронного обліку деревини як фактора підвищення ефективності галузі.

Предметом автоматизації бізнесу є процес обліку лісопродукції на верхніх та нижніх складах. Залежно від місця збору та опрацювання інформації система включає два основні етапи: процес маркування та процес електронного обліку деревини.

Результатом першого етапу є перелік всіх колод, які є в підпорядкуванні відповідальної особи і перелік всіх документів, за якими було відпущено конкретні колоди. А це дає, як результат, пришвидшення процесу первинного документообігу, уникнення можливих помилок при обрахунках.

На другому етапі процесу електронного обліку деревини відбувається автоматизація, де використовуються накопичені дані, зібрані в лісі. Спеціалізована конфігурація "1С:Підприємство 8.1" дозволяє автоматизувати облік руху деревини як у лісгоспі, так і на малому підприємстві в камеральних умовах. Тут передбачено ведення таких первинних документів як наряд на оприбуткування лісопродукції, внутрішнє переміщення, товарно-транспортна накладна, акт пересортування тощо. Перелік колод зберігає різноманітні характеристики колоди: порода, сортимент, ґатунок, діаметр, довжина, об'єм, штрих-код, ділянка, майстер, дата рубки. При формуванні документів на відпуск виконується підбір колод. Це дає змогу простежити шлях конкретної колоди від верхнього складу аж до кінцевого покупця.

Коректно внесені дані дають змогу формувати весь необхідний набір звітності, зокрема: реєстри накладних, звіт про рух лісопродукції, – з можливістю відбору окремих лісництв чи відповідальних, з можливістю групування по породах, сортиментах, діаметрах тощо. Крім того, в конфігурації автоматично створюється перелік оприбуткованих колод і документи, і тому виключається потреба багатократного внесення одних і тих самих даних: інформацію вносить один раз безпосередньо в лісі майстер.

Регулярна передача даних із портативного комп'ютера майстрів у лісництво і далі – з лісництва в лісгосп, дасть змогу мати реальну картину залишків на складах. Це відіграє важливу роль під час прийняття управлінських рішень, адже вони будуть ґрунтуватися на оперативних даних [6].

Вважаємо за необхідне відзначити, що на ринках європейського союзу об'єктом купівлі-продажу є лише сертифікована деревина, тому що сертифікат є своєюрідною схемою легалізації лісоматеріалів.

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно й соціально збалансованого ведення лісового господарства за допомогою виконання відповідних загально визначених і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване й відповідальне ведення лісового господарства передбачає заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Соціально орієнтоване ведення лісового господарства сприяє зростанню добробуту місцевого населення і суспільства в цілому, а також стимулює місцеве населення зберігати лісові ресурси.

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, проте не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем.

Проведення сертифікації здійснюється акредитованими на міжнародному (чи національному на підставі схвалених міжнародних процедур) рівні організаціями. Такі процедури сертифікації гарантують незалежність, неупередженість та об'єктивність оцінки ведення лісового господарства у будь-якій країні.

Лісова сертифікація включає дві складові. Перша, це сертифікація системи ведення лісового господарства, а друга – сертифікація ланцюга постачання продукції.

На 1 січня 2015 року площа сертифікованих лісів сягнула 2,787 млн га, що становить 26,8% від лісового фонду країни. Сертифіковані ліси розташовуються нерівномірно й зосереджуються переважно в західних і північних областях країни [7].

У Німеччині ще в 1996 р. запроваджено товарний знак «Деревина зі сталого лісового господарства», а в 1998 р. німецькі фахівці разом зі Світовою лісовою радою підготували важливий документ «Директиви сталого лісового господарства», призначений для сертифікації лісів у країні. У ньому зокрема передбачено: пересування машин у лісі лише дорогами; відмову від застосування хімічних речовин у лісовому господарстві; утилізацію матеріалів що розкладаються, недопущення створення одновікових лісових насаджень; орієнтацію на природне поновлення лісів; заборону суцільних рубань; користування деревиною у межах

річного приросту; вільне збирання продуктів побічного користування лісом [8, с. 218].

Підсумовуючи вищезазначене можна сказати, що електронний облік деревини є одним із положень адаптації обліково-аналітичного забезпечення до сталого та раціонального лісокористування, адже він: підвищує ефективність обліку лісопродукції та відповідальність кожного майстра лісодільниці; вивільнює лісоводів від рутинної паперової роботи; прискорює обмін інформації за схемою: майстерська дільниця <==> лісництво <==> лісгосп; вирішує питання ведення контролю за подальшим рухом деревини від лісосіки до конкретного споживача; пришвидшує бухгалтерський облік та оприбуткування деревини, виписки супроводжувальних документів.

Сертифікація лісів не вирішує проблеми незаконної вирубки, тому що вона лише формально підтверджує законність оформлення документації про походження, проте фактично не доводить легальності походження деревини, оскільки продукція, виготовлена з незаконно вирубані деревини, за допомогою сертифікату узаконюється.

У лісівництві розвинених країн до бізнесу в лісовій галузі відносять: заготівлю деревини, живиці, харчових лісових ресурсів та лікарських рослин; збір і заготівлю недеревних лісових ресурсів; створення лісових плантацій та їх експлуатацію; діяльність з використання лісових масивів для ведення мисливського господарства; здійснення рекреаційної діяльності.

На сьогодні в Україні доля малого бізнесу в лісовому секторі незначна, вона, як правило, ведеться у вигляді залучення приватного сектору (підрядні роботи). Можливий варіант іншої форми господарювання, – досвід Польщі та деяких сусідніх європейських країн, – формування приватного сектору економіки в держлісгоспі.

Актуальною є співпраця з бізнесом у сфері лісозаготівельних робіт, деревопереробної діяльності та догляду за лісом. Але відкритим є питання щодо врегулювання відповідальності, а саме: можлива участь посадових осіб у лісовому бізнесі.

Варто зауважити, що діяльність зі збору та заготівлі недеревних лісових ресурсів не повинна включати збір ягід та грибів, адже ще з феодальних часів «дари лісу» були безкоштовні для населення. А скупка зібраної продукції для експорту є неприйнятною.

Фінансова діяльність із заготівлі та переробки деревини не може мати напрям до рівня європейських цін, адже це унеможливить отримання дешевих дров та ділової деревини для населення.

Крім того, малий бізнес у лісовій галузі поновлює ринок збуту товарами та вирішує задачі працевлаштування населення (усі малі підприємства знаходяться переважно в сільській місцевості).

І тому ще однією позитивною стороною розвитку малого підприємництва у лісовому секторі є те, що здійснюється переробка таких відходів, як тирса, горбиль, деревне паливо, деревинно-полімерні компо-

зити, дендроліт, які, швидше за все, не використовуються виробництві, тому на муніципальному рівні малий бізнес може вирішити ці питання.

Таке практичне безвідходне виробництво буде діяти, коли маси відходів опилу шляхом пресу перетворюються в новий продукт – палети, який використовують як альтернативи дровам. За рахунок зниження витрат на опалення особистого виробництва, розвиток лісопромислового підприємства буде сприяти поповненню бюджету тієї територіальної одиниці, на якій знаходиться мале підприємство або лісгосп.

Також мале підприємство може брати участь в покращенні стану лісів, у підвищенні його захисних якостей, проводити роботу з протипожежної діяльності.

Слід зазначити, що такий бізнес мобільний і набагато швидше може перебудуватися на новий хід роботи шляхом адаптації до науково-технічних досягнень. Слабкі риси малого бізнесу: ризик нестабільності на ринку; труднощі інвестування від третіх сторін та отримання кредитів; ціна орендної плати висока, у зв'язку з конкуренцією великих фірм; неможливість багатоконпонентної діяльності тощо.

Економічні реформи здебільшого спричиняють різкі зміни в економіці галузі або підприємства. Ці зміни можуть бути позитивними й приносити добрі результати, або негативними та призводити до спаду обсягів виробництва, припинення деяких видів діяльності, скорочення працівників.

Дослідник Є. І. Сенько зазначає, що в Україні на одному з підприємств держлісгоспу було проведено реформування підприємства шляхом формування приватного сектору економіки в держлісгоспі, у зв'язку з неприпустимо низькою продуктивністю праці, збитковим деревообробним виробництвом, низькою заробітною платою. Прикладом стала існуюча система управління та організації виробництва в Польщі й деяких сусідніх європейських країнах, і мала на меті наблизити продуктивність праці до рівня однотипних підприємств Західної Європи. А також загалом поліпшити показники виробничо-господарської діяльності, матеріально-технічну базу, рівень кваліфікації персоналу й заробітну плату, за допомогою реформування виробничих і фінансових відносин підприємства, перевівши його на більш досконалі методи господарювання.

На базі чинного лісового господарства було організовано певну кількість невеликих приватних підприємств у різних сферах діяльності, у тому числі на лісозаготівлі та лісовирощуванні. Новоутвореними підприємцями були колишні кваліфіковані робітники держлісгоспу: трактористи трелювальних тракторів, шофери лісовозів, бульдозеристи, фахівці задіяні на садінні лісових культур та інші. Усі робітники-механізатори, оформивши відповідні приватизаційні документи, працювали на тій самій машині, але вже у статусі підприємця. Упродовж кількох років підприємці поступово викупували машини і вони ставали їхньою приватною власністю. Кожен підприємець уже самостійно утримував машину, трактор, автомобіль тощо, проводив технічні обслуговування та ремонти за власні кошти, купував пальне, мастила і запчастини.

Водночас, адміністрація підприємства позбулася цих клопотів, вивільнила час для вирішення важливих виробничих питань, пов'язаних із управлінням підприємством, оперативним плануванням та організацією виробництва. За кожним підприємцем були закріплені виробничі об'єкти господарювання, лісосіки, верхні склади, лісокультурні площі тощо.

Унаслідок проведеного реформування, у кілька разів зросла продуктивність праці в лісозаготівельному виробництві, підвищилася виробнича дисципліна, а головне – відповідальність за виконання планових показників і дбайливе ставлення до техніки.

Подібна картина мала місце і в лісогосподарському виробництві на лісовирощуванні, де підприємці-механізатори стали основними виконавцями, відповідальними за якість садіння, дотримання схеми змішання порід, добротність саджанців і сіянців, а найважливіше – за приживлюваність лісових культур.

Проаналізувавши структуру і штатний розпис апарату управління держлісгоспу, директор пересвідчився, що кількість управлінців є завищеною і незіставною з обсягами виготовленої та реалізованої підприємством продукції. У зв'язку з цим, він переглянув штатний розпис адміністративного управлінського персоналу і поступово скоротив його кількість до рівня однотипних лісових підприємств інших європейських країн.

Позитивні досягнення у виробничій діяльності зумовлені такими чинниками:

- різким зростанням продуктивності праці; виробіток на одного працюючого за чотири роки зріс більш ніж у шість разів (з урахуванням зростання цін);

- обсяг виготовленої продукції збільшився майже втричі (з урахуванням зростання цін);

- середньомісячна заробітна плата на одного працюючого була найвищою серед держлісгоспів України.

Негативні чинники:

- директор знехтував соціальною сферою і за чотири роки звільнив з підприємства близько 230 працівників – основних годувальників сім'ї, чим порушив принципи сталого розвитку, затверджені Держкомлісгоспом України: держава повинна сприяти мешканцям лісових районів у працевлаштуванні на підприємствах лісового господарства;

- дорожнє полотно лісової дороги, збудованої для вивезення лісу та інших потреб, виконано з гравію, вибраного з берегів рік і річок, що суперечить основним принципам охорони природи та екологічним критеріям [8, с. 344–348].

Висновки і перспективи. З огляду на різнобічне суспільне значення лісів, неможливо ведення форм господарювання в лісовому секторі, орієнтованих тільки на отримання максимального прибутку. Для вирішення проблеми обліково-інформаційного забезпечення лісового сектору потрібен повний електронний облік деревини в усіх лісгоспах та грамотний контроль з боку державних органів. Здійснення цього нововведення стосується і малого бізнесу. Для вирішення проблеми нераціонального

використання лісу необхідно, згідно з нормативно-правовими документами та конфігурацією "1С:Підприємство 8.1" (електронного обігу), у лісгоспах та на малих підприємствах розробити більш чітку методику їх облікового відображення як на державному рівні, так і в усіх інших формах господарювання. За необхідної політики держави, спрямованої на розширення й розвиток можливостей малого підприємництва, збільшується частка малого бізнесу в лісовому секторі, а також відбудеться вклад лісової галузі у ВВП країни.

На сьогодні в Україні частка малого бізнесу в лісовому секторі, зазвичай, ведеться як залучення приватного сектору. Також можливий варіант іншої форми господарювання – досвід Польщі та деяких сусідніх європейських країн, – формування приватного сектору економіки в держлісгоспі.

Підбиваючи підсумок реформування за прикладом європейських країн, можна стверджувати, що вперше держлісгосп України, перебуваючи, як і інші споріднені підприємства, фактично в пострадянській системі управління та господарювання, позбувся обмежень цієї системи і став на шлях ринкових відносин, демонструючи зразкові результати виробничо-господарської діяльності, до яких інші держлісгоспи на цей час, навіть не наблизились. Але, з іншого боку, на підприємстві відбулися неприпустимі порушення соціальних прав людини на працю і, водночас, екологічних вимог, задекларованих міжнародною спільнотою, які не повинні мати місце в демократичному суспільстві.

Список літератури

1. Максимів Л. І. Значення лісів та проблеми обліку лісових ресурсів в Україні / Л. І. Максимів, Л. М. Пелиньо // Вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2006. – Вип. 16.3. – С. 25–29.

2. Lex рубят [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.lesovod.org.ua/node/11629>. – Назва з екрана.

3. Тимчасова інструкція з електронного обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного агентства лісових ресурсів України [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://lespravo.org.ua/art/333-Timchasova_instrukciya_z_elektronnogo_obliku_derevini_2012_rik/. – Назва з екрана.

4. Макаренко А. С. Електронний облік деревини як шлях адаптації до обліково-аналітичного забезпечення сталого лісокористування в Україні / А. С. Макаренко // Стратегія економічного розвитку України: теоретичні засади та механізми реалізації : у 3-х ч. Ч. 1. // Зб. наук. праць / наук. ред. В. С. Лукач. – Ніжин : Лисенко М. М., 2016. – С. 138–141.

5. Електронний облік деревини [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://lsnc.com.ua/Rubku/eod.html>. – Назва з екрана.

6. Що таке електронний облік деревини? [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://kharkovderevo.livejournal.com/67253.html>. – Назва з екрана.

7. Державне агентство лісових ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article;jsessionid=19B59AFCFA8DEBACAAAF2ABB2CC2C0A66.app1?art_id=138413&cat_id=36096. – Назва з екрана.

8. Сенько Є. І. Організація, планування та управління на підприємствах лісового і садово-паркового господарства / Є. І. Сенько. – К. : Знання, 2012. – 487 с.

References

1. Maksymiv, L. I. (2006). Znachennja lisiv ta problemy obliku lisovyh resursiv v Ukraini [Text] / L. I. Maksymiv, L. M. Pelyn'o // Scientific Journal NLTU Ukraine, 16.3, 25–29.
2. Lex rubjat. Retrieved from: <http://www.lesovod.org.ua/node/11629>.
3. Tymchasova instrukcija z elektronnoho obliku produkcii' lisozagotivel', lisopyljannja i derevoobrobky na pidpryjemstvah Derzhavnogo agentstva lisovyh resursiv Ukrainy. Retrieved from: http://lespravo.org.ua/art/333-Timchasova_instrukciya_z_elektronnoho_obliku_derevini_2012_rik.
4. Makarenko, A. S. (2016). Elektronnyj oblik derevyny jak shljah adaptacii' do oblikovo-analitychnogo zabezpechennja stalogo lisokorystuvannja v Ukraini. The strategy of economics development theoretical principles and mechanisms of mechanisms of implementation. The materials of international scientific conference April 14–15, 2016. Collection of scientific paper. Part 1. Nizhyn. Publisher Lysenko M. M., 138–141.
5. Elektronnyj oblik derevyny. Retrieved from: <http://liscnc.com.ua/Rubku/eod.html>.
6. Shcho take elektronnyj oblik derevyny? Retrieved from: <http://kharkovderevo.livejournal.com/67253.html>.
7. Derzhavne agentstvo lisovyh resursiv Ukrainy. Retrieved from: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article;jsessionid=19B59AFCFA8DEBACAAAF2ABB2CC2C0A66.app1?art_id=138413&cat_id=36096.
8. Sen'ko, Je. I. (2012). Organizatsija, planuvannja ta upravlinnja na pidpryjemstvah lisovogo i sadovo-parkovogo gospodarstva [Text]. Kyiv : Znannja.

УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОТВЕТСТВЕННОСТИ МАЛОГО БИЗНЕСА ЛЕСНОГО СЕКТОРА В КОНТЕКСТЕ ТРЕБОВАНИЙ ВРЕМЕНИ

А. С. Макаренко

Аннотация. Потенциал малого бизнеса лесного комплекса представляет собой большую ценность для экономики страны, но ныне нерационально используется. Его использование пока ещё не приносит желаемого результата и поэтому требует жёсткого контроля со стороны государственных органов. В связи с этим, появилась необходимость представлять одну из наиболее актуальных проблем леса – введение малого бизнеса, основой которого должна стать утверждённая нормативно-правовая база отрасли и учетно-информационное обеспечение ведения малого бизнеса, который должен урегулировать использование и сохранение национального богатства страны.

Цель статьи и задания состоят в освещении проблем ответственности малого бизнеса лесного сектора в контексте рациональ-

ного лесопользования и предоставлении практических рекомендаций для их решения.

В статье использованы общие методы познания: анализ, сравнение, познавательный, аналитический, абстрактный, конкретизации.

На сегодня в Украине доля малого бизнеса в лесном секторе, как правило, ведется в виде привлечения частного сектора. Также возможен вариант другой формы хозяйствования – опыт Польши и некоторых соседних европейских стран – формирование частного сектора экономики в гослесхозе. Необходимо отметить, что, вместе со стремлением к повышению показателей лесохозяйственной деятельности, обязательно необходимо вести наблюдение за недопущением нарушения социальных прав человека на труд и одновременно экологических требований, задекларированных международным сообществом, которые не должны иметь места в демократическом обществе.

Перспективой дальнейших исследований являются вопросы внедрения, организации и ведения малого бизнеса в лесном секторе нашей страны, которые мало исследованы и не имеют научной основы.

Ключевые слова: лес, малый бизнес, электронный учет древесины, сертификация, учетно-информационное обеспечение

ACCOUNTING AND INFORMATION SUPPORT OF RESPONSIBILITY THE FOREST SECTOR SMALL BUSINESS IN THE CONTEXT TIME REQUIREMENTS

A. S. Makarenko

Abstract. *The potential of the wood industry complex small business is significant for the country's economy, though it is not used properly and gives no expected results. The state bodies must impose tough control upon the sphere. Therefore there is an urgent need to introduce one of the most pressing problems of the wood industry – the introduction of a small business, the basis of which should be the approved industry regulatory framework and accounting and information support. This should regulate the use and preservation of the national wealth.*

The aim and the objective of the article is to highlight the forest sector small business issues of responsibility in the context of sustainable forest management and practical recommendations to solve them.

Today in Ukraine the representation of small businesses in the forest sector is generally in the form of private sector involvement. Moreover, other variation of household form is possible – it is Poland and other neighbor European countries' experience – small businesses development in the state forest sector. It is significantly important to highlight that along with striving to improve the results of forest sector activity, it is essential to observe the prevention of the violation of social human labor rights and, at the same time, follow the environmental requirements declared by the international community. No such violation has a place in a democratic society.

The perspective of further research is the issue of implementation, organization and small businesses introduction to the forest sector in our country, which has hardly been investigated and has no scientific basis.

Keywords: wood, small business, electronic records, certification, accounting and information support

УДК: 657.9:338.242

**УДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ,
ЇХ ЯКОСТІ ТА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ**

Т. В. МАШКОВА, асистент кафедри статистики та економічного аналізу
*Національний університет біоресурсів
і природокористування України*
e-mail: tetyana-mashkova@yandex.ru

Анотація. Сільськогосподарські землі потребують не тільки інтенсифікації та великих капіталовкладень, але й комплексних екологічно виправданих методів господарювання для збереження і використання ґрунту з метою задоволення не тільки поточних потреб людини, а й одночасного збереження його родючості. Дані первинних документів є основою аналітичного обліку, що припускає ведення бухгалтерських реєстрів як у натуральному, так і в грошовому вимірниках. Первинні документи є вихідною інформацією для всіх рівнів управління господарською діяльністю.

Від якості наданої первинної інформації, значною мірою, залежить вірогідність звітності, результати оцінки та аналіз показників, що характеризують ефективність використання якості сільськогосподарських угідь. Підтримання якості сільськогосподарських угідь створює основу для додаткових економічно ефективних вкладень праці та засобів у землю. Ці заходи спрямовані на регулювання водно-повітряного балансу ґрунту, покращуючи умови для вирощування культурних рослин. Тому вдосконалені форми первинних документів для обліку якісних параметрів сільськогосподарських угідь є основою для вірного їх відображення.

Ключові слова: *якість сільськогосподарських угідь, методичні підходи, первинні документи, бухгалтерський облік, інформація, сільськогосподарські підприємства*

Актуальність. Проведені дослідження свідчать про те, що для досягнення та забезпечення більш високого рівня адаптації українських підприємств до змін у державі та світі потрібно постійно переглядати та поліпшувати структуру інформації, яка міститься в документації. При